

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1929 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Umeå stad.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 15 mars 1929 dagtecknad proposition (nr 207), vilken till förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att godkänna i berörda statsrådsprotokoll omförmälda, den 23 och den 25 februari 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Umeå stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse.

Nämnda överenskommelse är såsom bilaga fogad vid detta utlåtande.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll inledningsvis anført följande.

»Genom beslut den 18 maj 1894 förordnade Kungl. Maj:t, med antagande av anbud, som den 17 oktober och den 29 december 1893 gjorts av staden Umeå i fråga om upplåtande av mark m. m. till det för Norrlands dragonregemente erforderliga skol- och kasernetablissemang, att nämnda regemente skulle förläggas till Umeå.

Vidare förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 8 december 1904, att Västerbottens regemente skulle förläggas till Umeå, varjämte Kungl. Maj:t be- myndigade arméförvaltningens fortifikationsdepartement att med staden ingå avtal angående överlåtelse av mark till plats för kasernetablissemang och övningsfält m. m. Mellan fortifikationsdepartementet och staden slöts i anledning härav ett den 16 och den 21 december 1904 dagtecknat avtal i ämnet, vilket torde få fogas såsom bilaga (Bil. B) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Genom en den 21 augusti och den 12 september 1908 dagtecknad överenskommelse mellan kronan och staden har visst tillägg gjorts till nyssberörda avtal i anslutning till stadens utfästelse enligt punkten 4) i avtalet att inom angiven tid hava kostnadsfritt för kronan till gränsen mot dragonregementets övningsfält framdragit elektrisk belysningsledning.

Under hänvisning till de vid 1924 års riksdag framlagda olika förslagen till omorganisation av lantförsvaret hemställde stadsfullmäktige i Umeå uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 maj 1924, att Umeå stad måtte för de förluster, som kunde tillskyndas densamma genom en omorganisation av försvarsväsendet, tillerkännas ersättning med belopp, som efter fullständig utredning från stadens sida kunde anses med billighet och rättvisa överensstämmande.

Sedan vid 1925 års riksdag beslut fattats angående försvarsväsendets omorganisation, upptog kasernkommittén, till vilken stadsfullmäktiges berörda skrivelse överlämnades, förhandlingar med Umeå stad i syfte att träffa uppgörelse angående den ersättning, som borde tillkomma staden i anledning av de genom omorganisationen inträdda förändringarna i fråga om truppförläggningen till staden. Dessa förhandlingar resulterade i ett den 10 och den 15 november 1927 dagtecknat förslag till överenskommelse i ämnet. Med skrivelse den 19 november 1927 överlämnade kasernkommittén ifrågavarande förslag till Kungl. Maj:ts prövning.»

Sedan departementschefen härefter lämnat en redogörelse för berörda överenskommelse ävensom för de i ärendet hörda myndigheternas yttranden, har han för egen del anfört följande.

»I likhet med kasernkommittén har jag funnit det vara med billighet överensstämmande, att Umeå stad beredes något ekonomiskt vederlag av kronan för de förluster, staden tillskyndats, i följd av att Västerbottens regemente genom 1925 års härordningsbeslut erhållit s. k. begränsad organisation.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har i november 1927 mellan kasernkommittén och staden träffats en preliminär överenskommelse i ämnet. Enligt denna överenskommelse skulle kronan utan vederlag till staden överlåta dels två särskilda å en handlingarna i ärendet bifogad karta med I och II betecknade områden om 11,897, respektive 8,084 kvadratmeter av Västerbottens regementes övningsfält, dels ock ett i nordöstra delen av Norrlands dragonregementes övningsfält invid järnvägslinjen Umeå—Vännäs beläget, å nämnda karta med III betecknat område med en bredd av 40 meter och i areal innehållande 30,260 kvadratmeter.

Med anledning av de utav militärmyndigheterna framställda erinringarna i fråga om det till överlåtelse föreslagna området III har sedermera kasernkommittén anmodats att efter förhandlingar med Umeå stad inkomma med förslag till jämkning i nyssnämnda överenskommelse. Sedan förnyade underhandlingar ägt rum, har mellan kommittén och staden träffats en ny förslagsöverenskommelse, vilken dagtecknats den 23 och den 25 februari 1929. Beträffande områdena I och II överensstämmer det nya förslaget med det tidigare framlagda samt innebär i övrigt, att en 18 meter bred markremsa av det förenämnda området III eller intilliggande delar av övningsfältet skall jämte mark till samma bredd utav dragonregementets norr om järnvägen belägna skjutbanelområde och den angränsande delen av Västerbottens regementes övningsfält överlåtas å staden för anläggande av en planerad väg Umeå—Hissjö, samt att härutöver ytterligare ett område skall utan vederlag tillfalla staden. Å en vid den nya överenskommelsen fogad karta hava de till överlåtelse avsedda områdena utmärkts med I, II, III och IV.

Vad först angår området I, finner jag mig, ehuru myndigheterna framställt vissa invändningar mot avståendet av detsamma, likväl böra tillstyrka kommitténs förslag, att området överlåtes till staden. Jag vill i detta sammanhang erinra om den ej oväsentliga utvidgning av truppförbandens i Umeå övnings-

område, som i enlighet med Kungl. Maj:ts till 1928 års riksdag avlätna förslag (statsverkspropositionen, fjärde huvudtiteln sid. 169—174) och nämnda års riksdags beslut är avsedd att komma till stånd. Jämväl beträffande området II biträder jag kommitténs förslag.

Vidkommande härefter frågan om överlåtelse till staden av mark för den planerade vägförbindelsen Umeå—Hissjö, synes mig den lösning av berörda fråga, som den nya överenskommelsen innebär, kunna ur militär synpunkt godtagas. På grund härav och då, enligt vad utredningen i ärendet ådagalägger, det är av stort allmänt intresse, att den planerade väganläggningen kommer till utförande, tillstyrker jag det senast framlagda förslaget även i avseende å området III. Något förbehåll från kronans sida, att, på sätt myndigheterna föreslagit, den ifrågavarande vägen ej må förses med stängsel, synes mig icke lämpligen böra uppställas.

Vad slutligen beträffar området IV — vars överlåtande å staden avsetts att utgöra fyllnad i ersättningen, till följd av att området III enligt den nya överenskommelsen erhållit en mindre areal än i den tidigare överenskommelsen — synes mig icke heller något vara att erinra mot att jämväl detta område överlåtes till staden.

Jag förordar alltså, att överenskommelse träffas med Umeå stad i enlighet med det av kasernkommittén senast upprättade förslaget (se Bil. A).

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har, såsom förut nämnts, föreslagit, att i den blivande överenskommelsen skulle intagas stadgande om skyldighet för Umeå stad att till kronan överlämna vederbörliga överlåtelsehandlingar å den mark, som staden förbundit sig att upplåta till kronan för Norrlands dragonregementes räkning. Jag delar kasernkommitténs mening, att en dylik bestämmelse icke bör inflyta i överenskommelsen.

Såsom kasernkommittén upplyst, utgör viss mindre del av området III samt området IV mark, som enligt 1928 års riksdags beslut (skrivelse nr 4 A, sid. 15) må försälas för en köpeskilling av minst 2,385 kronor 60 öre, och är den inflytande köpeskillingen för marken, som i areal angivits innehålla 2,485 hektar, jämlikt samma beslut avsedd att, tillika med ett å riksstaten för innevarande budgetår anvisat extra förslagsanslag av 40,000 kronor, disponeras för bestridande av kostnaderna för genomförandet av här ovan nämnda utvidgning av truppförbandens i Umeå övningsområde. Förslagsöverenskommelsens godkännande innebär sålunda en ändring i omförmälda beslut av 1928 års riksdag så till vida, att den till försäljning avsedda marken skulle komma att utan ersättning avhändas kronan. Kostnaderna för övningsområdets utvidgning torde böra i sin helhet bestridas av nyssnämnda förslagsanslag.»

*Utskottets
yttrande.*

Till utskottet har under hand överlämnats en framställning från chefen för Norrlands dragonregemente, däri bland annat gjorts gällande, att i avtalet borde intagas föreskrift om att å ovannämnda område nr IV icke borde få anordnas upplag, enär därigenom användningen av regementets övningsfält skulle försvåras. Enligt regementschefens mening borde området endast få användas för odling.

Jämväl utskottet är av den uppfattningen att i överenskommelsen med Umeå stad bör intagas förbehåll om att berörda område endast må användas för odlingsändamål. I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna den i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 15 mars 1929 omförmälda, den 23 och den 25

februari 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Umeå stad å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse, med den ändring, som av utskottet här ovan tillstyrkts.

Stockholm den 19 april 1929.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 61.

Bilaga.

Med anledning av de inskränkningar i försvarsorganisationen, som i följd av 1925 års beslut i försvarsfrågan hava kommit till stånd, träffas härmed mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt Umeå stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

Kronan skall utan vederlag med äganderätt till staden överlåta följande till Västerbottens regementes övningsfält hörande markområden, nämligen

a) ett område om 11,897 kvadratmeter, beläget vid Sandbacka i sydöstra delen av övningsfältet och å en av drätseldirektören Nils Hj. Nilsson år 1925 upprättad och år 1929 i vissa delar kompletterad karta över Umeå stad betecknat med I; samt

b) ett å samma karta med II betecknat område om 8,084 kvadratmeter, beläget i södra delen av övningsfältet och intill järnvägslinjen Umeå—Vännäs.

§ 2.

Kronan skall vidare utan vederlag med äganderätt till staden överlåta

a) det å förenämnda karta med III betecknade område, som, utgörande del av Västerbottens regementes och Norrlands dragonregementes övningsfält jämte sistsagda regementes gamla och nya skjutbaneområde, är avsett att tagas i anspråk för den allmänna väg Umeå stad—Tjälamark—Håkmark—Hissjö, vilken vederbörande väghållningsskyldiga ålagts bygga genom länsstyrelsens i Västerbottens län utslag den 5 februari 1929; och sträcker sig området III med 9 meter å vardera sidan om vägens mittlinje från den punkt, där vägen — räknat från stadens planlagda område — råkar dragonregementets övningsfält och fram till den punkt, där vägen ånyo möter enskild tillhörig mark, dock med undantag av den mark, som ingår i Umeå—Vännäs järnvägs område;

b) övriga delar av det område om tillhoppa 2,4850 hektar av Norrlands dragonregementes gamla skjutbana och Västerbottens regementes övningsfält, som enligt 1928 års riksdags skrivelse nr 4 A, sida 15, må försälas (prop. nr 1, fjärde huvudtiteln, punkt 73), och som å förenämnda karta betecknats med IV.

§ 3.

Sedan avstyckning av de fyra markområden, som enligt §§ 1 och 2 skola till staden överlåtas, ägt rum, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden angående områdenas överlåtande till staden. Markområdena må av staden tillträdas den 1 juli 1929 i vad avser den mark, som erfordras för den i § 2 omnämnda allmänna landsvägen, men i övrigt först den 1 oktober 1929. Kostnaderna för avstyckning och lagfart å områdena bestridas av staden.

§ 4.

Kronan förbehåller sig till förmån för de kronan tillhöriga fastigheter, som ingå i Västerbottens regementes övningsfält och gränsa intill det i § 1 under a) angivna markområde, rätt till väg över området från övningsfältet och fram till den utmed områdets sydöstra gräns ledande allmänna landsvägen. Vägen skall framdragas rakt över markområdet samt utgöra fortsättning av den väg, som sammanbinder allmänna landsvägen Umeå—Mickelträsk med den utmed markområdets sydöstra gräns ledande landsvägen. Till säkerhet för den sålunda förbehållna rätt till väg medgiver staden, att servitutsintekning må utan stadens vidare hörande meddelas i nyssnämnda markområde.

§ 5.

Som det i § 1 under b) omförmälda markområde av underofficerare vid Västerbottens regemente disponerats såsom planteringsland, medgiver staden, att den matjord, som må hava påförts området, därifrån bortföres, dock att detta bortförande skall hava skett före den 1 oktober 1930.

§ 6.

Därest förflyttning av de telegrafstolpar, som eventuellt finnas uppsatta å det i § 2 a) angivna markområde, måste ske, skall dylik förflyttning efter närmare överenskommelse med vederbörande myndigheter verkställas på stadens bekostnad.

Kronan förbehåller sig till förmån för de kronan tillhöriga fastigheter, som ingå i dragonregementets övningsfält och gränsa intill nyssnämnda markområde, rätt att begagna den väg, som å kartan finnes utmärkt och betecknats med bokstaven A samt i nordlig riktning leder från dragonregementets övningsfält över markområdet och järnvägslinjen till Västerbottens regementes övningsfält.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Umeå stad det andra exemplaret.

Stockholm den 25 februari 1929.

För kasernkommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/Sten Grönvall.

Umeå den 23 februari 1929.

För Umeå stad
dess drätselkammare:

AUG. FORSBERG.

/Nils Hj. Nilsson.